

สุนทร มลทา : แนวทางการจัดระเบียบพื้นที่ เพื่อการสัญจรทางเท้าระหว่างสถานีรถไฟฟ้าสยามสแควร์และสนามกีฬาแห่งชาติกับพื้นที่พาณิชย์กรรมเกี่ยวเนื่อง (GUIDELINES ON SPATIAL ORDERING FOR PEDESTRIAN BETWEEN THE SIAM SQUARE AND NATIONAL STADIUM MASS RAPID TRANSIT STATIONS AND RELATED COMMERCIAL AREAS) อาจารย์ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร. เกียรติ จิระกุล, 201 หน้า. ISBN 974-333-096-8.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบกิจกรรมที่มีผลต่อสภาพการสัญจรทางเท้าและผลของการเปลี่ยนแปลงจากการมีระบบขนส่งรถไฟฟ้ามวลชนให้บริการในพื้นที่สยามสแควร์-มาบุญครอง โดยมุ่งเน้นผลด้านขนาด รูปแบบทิศทางการเดินเท้าและการใช้บริการของผู้เดินทางเข้ามาในพื้นที่ เพื่อตรวจสอบความสามารถในการรองรับของทางเท้าแนวราบและต่างระดับตามแนวสถานีรถไฟฟ้าและพื้นที่ข้างเคียง เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดระเบียบพื้นที่ให้สภาพการสัญจรทางเท้าในอนาคตมีความสะดวก คล่องตัวยิ่งขึ้น

จากการศึกษาพบว่าในพื้นที่ย่านสยามสแควร์-มาบุญครอง มีบทบาทเป็นศูนย์กลางธุรกิจการค้าที่สำคัญแห่งหนึ่งของกรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นที่ตั้งของ 4 ศูนย์การค้าขนาดใหญ่บริเวณแยกปทุมวัน ลักษณะเด่นคือ การเป็นศูนย์รวมแฟชั่น ความทันสมัย ความหลากหลายของสินค้าและบริการ สามารถดึงดูดให้ผู้เข้ามาใช้บริการเป็นจำนวนมากในแต่ละวัน ส่วนใหญ่เดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะประเภทรถโดยสารประจำทาง และเดินเท้าจากจุดบริการจอดรถรับ-ส่ง กระจ่ายตัวสู่พื้นที่พาณิชย์กรรม ซึ่งการเดินทางนั้นใช้พื้นที่ทางเท้าแตกต่างกัน ทำให้มีทั้งบริเวณที่คนเดินเท้าหนาแน่นมากและเบาบาง ทั้งนี้เป็นผลจากการกระจายตัวของกิจกรรมการค้า และพื้นที่โครงข่ายทางเท้าแนวราบและในเครือข่ายทางเท้าต่างระดับ ที่ปัจจุบันขาดความสมบูรณ์และต่อเนื่องตลอดแนว ไม่สามารถสนองตอบคนเดินเท้าได้ทุกโอกาส จึงปรากฏบริเวณที่เป็นปัญหาการเดินทางที่คับคั่งมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณที่จอดรถโดยสารประจำทางและบันไดขึ้น-ลงสะพานลอยมีความจอแจ พลุกพล่าน อยู่ตลอดเวลา

จากการสำรวจความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนไปใช้บริการรถไฟฟ้า เพื่อคาดผลของการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากระบบขนส่งรถไฟฟ้ามวลชนพบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะเดินทางด้วยระบบดังกล่าวมากถึงร้อยละ 63 โดยกลุ่มคนที่เดินทางด้วยรถโดยสารประจำทางมีความต้องการเปลี่ยนรูปแบบการเดินทางมากที่สุด แนวโน้มทิศทางการสัญจรของคนเดินเท้าในอนาคตจึงเปลี่ยนจุดตั้งต้นการเดินทางเข้าสู่พื้นที่จากที่จอดรถประจำทางเดิมไปที่สถานีรถไฟฟ้า นอกจากนี้ระบบขนส่งรถไฟฟ้ามวลชนจะมีส่วนช่วยดึงดูดให้ผู้คนหลั่งไหลเข้ามาเป็นจำนวนมาก เนื่องจากประสิทธิภาพการเข้าถึงสะดวกขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่มีกิจกรรมพิเศษ เช่นการแข่งขันกีฬาภายในสนามกีฬาแห่งชาติ จะนำพาผู้คนเข้าสู่พื้นที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้จำนวนคนเดินเท้าเพิ่มขึ้นด้วย และจากการประมาณการค้นพบว่า จำนวนคนเดินเท้าในอนาคตรวมจะมี 133,200 คนโดยประมาณ ซึ่งพื้นที่โครงข่ายทางเท้าทั้ง 2 ระดับในปัจจุบันสามารถรองรับได้ทั้งหมดราว 173,400 คน แต่พฤติกรรมการใช้ทางเท้าไม่กระจายตัวสม่ำเสมอทั่วพื้นที่บริเวณที่มีโอกาสรองรับกลุ่มคนเดินเท้ามากที่สุด คือทางเท้าถนนพระรามที่ 1 ซึ่งเป็นทางเท้าในแนวแกนสถานีรถไฟฟ้าทั้งสองส่วนทางเท้าในถนนพญาไท โดยเฉพาะบริเวณจุดจอดรถโดยสารประจำทางหน้าศูนย์การค้ามาบุญครองและหน้าโสตศาลาที่แออัดจะยังคงเป็นปัญหาต่อไปหากไม่แก้ไขปรับปรุง ผลจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้เห็นภาพอนาคตของย่านสยามสแควร์-มาบุญครองได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะบริเวณที่จะเป็นปัญหาการสัญจรที่คับคั่งบนทางเท้า ดังนั้นเพื่อให้การสัญจรบนทางเท้ามีความสะดวก คล่องตัว สอดคล้องกับผู้ใช้บริการทุกกลุ่ม จึงจำเป็นต้องวางแผนป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

แนวทางการจัดระเบียบพื้นที่ที่เสนอแนะในการดำเนินการวางแผนได้กำหนดเป็น 2 แนวทางตามการคาดการณ์รูปแบบโครงข่ายทิศทางการจราจรของพื้นที่ทางเท้า โดยแนวคิดแรกมุ่งเน้นแก้ปัญหาทางกายภาพที่พบในปัจจุบันและให้สามารถรองรับคนเดินเท้าที่เพิ่มขึ้นในอนาคตได้ ส่วนแนวคิดที่สอง เน้นการแยกคนเดินเท้าที่จะเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากจากโครงการรถไฟฟ้า ออกจากระบบทางเท้าที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อป้องกันปัญหาความแออัดบนทางเท้าที่จะเกิดวิกฤติขึ้นในอนาคต โดยการสร้างทางเท้ายกระดับที่เชื่อมกับศูนย์การค้าทั้ง 4 แห่งได้โดยตรง จัดโครงข่ายขึ้นใหม่ที่สามารถประสานกับระบบทางเท้าเดิมในระดับดินได้อย่างเหมาะสม

ภาควิชา การวางแผนภาคและเมือง
สาขาวิชา การวางแผนเมือง
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม